

De Bergrede

Datum: 23/01/2019

Jaargang: 13

Nummer: 2

Rubriek: Kerkelijk leven

Schrijver: Annie Snippe-van der Linden

Inleiding

Vandaag de aftrap van een nieuwe serie. En voordat we pats boem beginnen, eerst een korte inleiding op het nieuwe onderwerp. Voor zover dat mogelijk is, want eigenlijk bestaat de nieuwe serie uit een hele reeks van onderwerpen. Nieuwsgierig? Doe dan maar gauw mee. 10 vragen en antwoorden over...?

Wat is het onderwerp van de nieuwe serie?

De Bergrede. Je had het vast al met grote letters boven dit artikel zien staan.

Wat is een Bergrede?

In het woord Bergrede zitten twee woorden: berg en rede. Een rede is een toespraak die je houdt voor een groep mensen. Berg geeft in ons geval de locatie aan waar de toespraak gehouden werd. Een heuvelrug met uitzicht op het meer van Galilea. Iedereen die wilde, kon dus meeluisteren.

Wie hield de Bergrede?

De Heere Jezus. Hij deed dit om zijn discipelen te onderwijzen. Wij zouden vandaag de dag zeggen: Hij gaf zijn discipelen les. Discipelen, dat zijn in dit geval alle volgelingen van Jezus. Dus niet alleen de twaalf! Volgeling van Jezus dat ben jij ook! De les is dus ook voor jou bedoeld! Opvallend is trouwens dat de leraar, in dit geval de Heere Jezus, zittend les gaf. Bij ons heel ongebruikelijk. Bij Joden in die tijd de gewoonte.

Wanneer werd de Bergrede uitgesproken?

Volgens Mattheüs werd de Bergrede uitgesproken aan het begin van Jezus' optreden op aarde. Dus na Zijn doop en het verzamelen van de eerste discipelen. Toch kan er best wat tijd tussen deze gebeurtenissen en de Bergrede hebben gezeten. [Math. 4](#) vertelt ons namelijk dat Jezus door Galilea reisde en dat het gerucht over Zijn wonderen Syrië bereikte. In een tijd zonder auto, vliegtuig en smartphone zal dat best enige tijd gekost hebben.

Waar lezen we over de Bergrede in de Bijbel?

De Bergrede staat beschreven in [Math. 5](#), [6](#) en [7](#). Maar in één van vier evangeliën* dus. Dat is verrassend. De Bergrede is namelijk het langste aaneengesloten optreden van de Heere Jezus dat beschreven staat in de Bijbel. Je zou dus verwachten dat meerdere evangelisten erover spreken. Lukas beschrijft wel de Rede van de vlakte, die lijkt erg op de Bergrede. Daarover straks meer.

In het Bijbelboek Mattheüs worden veel redevoeringen beschreven. Denk bijv. aan de rede tot de discipelen ([Math. 18](#)) en de wee-rede tot de farizeeën ([Math. 23](#)) Blijkbaar vond Mattheüs het belangrijk om deze redevoeringen uitgebreid op te nemen in zijn evangelie.

(* evangeliën, dat zijn de Bijbelboeken: Mattheüs, Markus, Lukas en Johannes)

Zijn er ook overeenkomsten tussen de Bergrede en de Rede van de vlakte?

De Rede van de vlakte is beschreven in [Luc. 6:17-49](#)[Luc. 6: 17-49](#):

17. En met hen afgekomen zijnde, stond Hij op een vlakke plaats, en met Hem de schare Zijner discipelen, en een grote menigte des volks van geheel Judea en Jeruzalem, en van den zeekant van Tyrus en Sidon;

18. Die gekomen waren, om Hem te horen, en om van hun ziekten genezen te worden, en die van onreine geesten gekweld waren; en zij werden genezen.

19. En al de schare zocht Hem aan te raken; want er ging kracht van Hem uit, en Hij genas ze allen.

20. En Hij, Zijn ogen opslaande over Zijn discipelen, zeide: Zalig zijt gij, armen, want uwer is het Koninkrijk Gods.

21. Zalig zijt gij, die nu hongert; want gij zult verzadigd worden. Zalig zijt gij, die nu weent; want gij zult lachen.

22. Zalig zijt gij, wanneer u de mensen haten, en wanneer zij u afscheiden, en smaden, en uw naam als kwaad verwerpen, om des Zoons des mensen wil.

23. Verblijdt u in dien dag, en zijt vrolijk; want, ziet, uw loon is groot in den hemel; want hun vaders deden desgelijks den profeten.

24. Maar wee u, gij rijken, want gij hebt uw troost weg.

25. Wee u, die verzadigd zijt, want gij zult hongeren. Wee u, die nu lacht, want gij zult treuren en wenen.

26. Wee u, wanneer al de mensen wel van u spreken, want hun vaders deden desgelijks den valschen profeten.

27. Maar Ik zeg ulieden, die dit hoort: Hebt uw vijanden lief; doet wel dengenen, die u haten.

28. Zegent degenen, die u vervloeken, en bidt voor degenen, die u geweld doen.

29. Dengene, die u aan de wang slaat, biedt ook de andere; en dengene, die u den mantel neemt, verhindert ook den rok niet te nemen.

30. Maar geeft een iegelijk, die van u begeert; en van dengene, die het uwe neemt, eist niet weder.

31. En gelijk gij wilt, dat u de mensen doen zullen, doet gij hun ook desgelijks.

32. En indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat dank hebt gij? Want ook de zondaars hebben lief degenen, die hen liefhebben.

33. En indien gij goed doet dengenen, die u goed doen, wat dank hebt gij? Want ook de zondaars doen hetzelfde.

34. En indien gij leent dengenen, van welke gij hoopt weder te ontvangen, wat dank hebt gij? Want ook de zondaars lenen den zondaren, opdat zij evengelijk weder mogen ontvangen.

35. Maar hebt uw vijanden lief, en doet goed, en leent, zonder iets weder te hopen; en uw loon zal groot zijn, en gij zult kinderen des Allerhoogsten zijn; want Hij is goedertieren over de ondankbaren en bozen.

36. Weest dan barmhartig, gelijk ook uw Vader barmhartig is.

37. En oordeelt niet, en gij zult niet geoordeeld worden; verdoemt niet, en gij zult niet verdoemd worden; laat los, en gij zult losgelaten worden.

38. Geeft, en u zal gegeven worden; een goede, neergedrukte, en geschudde en overlopende maat zal men in uw schoot geven; want met dezelfde maat, waarmede gijlieden meet, zal ulieden wedergemeten worden.

39. En Hij zeide tot hen een gelijkenis: Kan ook wel een blinde een blinde op den weg leiden? Zullen zij niet beiden in de gracht vallen?

40. De discipel is niet boven zijn meester; maar een iegelijk volmaakt discipel zal zijn gelijk zijn meester.

41. En wat ziet gij den splinter, die in uws broeders oog is, en den balk, die in uw eigen oog is, merkt gij niet?

42. Of hoe kunt gij tot uw broeder zeggen: Broeder, laat toe, dat ik den splinter, die in uw oog is, uitdoe; daar gij zelf den balk, die in uw oog is, niet ziet? Gij geveinsde! doe eerst den balk uit uw oog, en dan zult gij bezien, om den splinter uit te doen, die in uws broeders oog is.

43. Want het is geen goede boom, die kwade vrucht voortbrengt, en geen kwade boom, die goede vrucht voortbrengt;

44. Want ieder boom wordt uit zijn eigen vrucht gekend; want men leest geen vijgen van doornen, en men snijdt geen druif van bramen.

45. De goede mens brengt het goede voort uit den goeden schat zijns harten; en de kwade mens brengt het kwade voort uit den kwaden schat zijns harten; want uit den overvloed des harten spreekt zijn mond.

46. En wat noemt gij Mij, Heere, Heere! en doet niet hetgeen Ik zeg?

47. Een iegelijk, die tot Mij komt, en Mijn woorden hoort, en dezelve doet, Ik zal u tonen, wien hij gelijk is.

[48. Hij is gelijk een mens, die een huis bouwde, en groef, en verdiepte, en leide het fundament op een steenrots; als nu de hoge vloed kwam, zo sloeg de waterstroom tegen dat huis aan, en kon het niet bewegen; want het was op de steenrots gegrond.](#)

[49. Maar die ze gehoord, en niet gedaan zal hebben, is gelijk een mens, die een huis bouwde op de aarde zonder fundament; tegen hetwelk de waterstroom aansloeg, en het viel terstond, en de val van datzelve huis was groot.](#)

[Meer... | Sluiten](#). De inhoud van de Rede van de vlakte lijkt erg op die van de Bergrede. Zo worden de zaligsprekingen genoemd en ook het: “ heb uw vijanden lief”. Het verschil in naam valt uiteraard op. Een berg is heel wat anders dan een vlakke plaats. Er zijn dan ook twee theorieën die de Bergrede met de Rede van de vlakte verbinden. A: De toespraak is het hetzelfde. Mattheüs en Lukas vatten het alleen op hun eigen manier samen en leggen andere accenten. B: Het zijn twee verschillende toespraken maar de inhoud lijkt op elkaar omdat rondtrekkende predikers (in dit geval dus Jezus) hun boodschap vaak herhalen op een andere locatie/tijd. Voor beide is wat te zeggen. Interessant om eens over na te denken, maar het is niet persé noodzakelijk om precies te weten hoe het zit. Als we de boodschap maar begrijpen en daarnaar leven.

Hoe begint de Bergrede?

Daarover lezen we in [Math. 5:1](#)[Math. 5: 1](#)

[1. En Jezus, de schare ziende, is geklommen op een berg, en als Hij nedergezeten was, kwamen Zijn discipelen tot Hem.](#)

[Meer... | Sluiten](#), 2Toen Jezus de menigte zag, ging Hij de berg op, en nadat Hij was gaan zitten, kwamen zijn discipelen bij Hem. En Hij opende Zijn mond en onderwees hen. Hij zei: ... .. Strikt genomen is dit natuurlijk niet het begin van de Bergrede. Het is meer een inleiding, zoals dit artikel een inleiding is. Je ziet ook dat veel dingen die we al genoemd hebben (wie, wat, waar) in deze twee verzen terugkomen. Vanaf vers 3 begint het echte onderwijs.

Welke onderwerpen komen in de Bergrede aan de orde?

De zaligsprekingen – zout van de aarde-licht op de kandelaar – Jezus en de wet – Jezus en de traditie – heb uw vijanden lief – aalmoezen – bidden – vasten – bezorgdheid – oordelen – gebedsverhoring – brede en smalle weg – boom en vruchten – wijze en dwaze bouwer.

Sommige onderwerpen kun je nog weer meer verdelen. Jezus en de wet/Jezus en de traditie gaat bijvoorbeeld over doodslaan, echtscheiding, echtbreuk, zweren, vergelding en liefhebben. Praktische en actuele zaken. Over alle onderwerpen ga je in de loop van de serie meer horen.

Hoe wordt de Bergrede ook wel genoemd?

De Bergrede wordt ook wel de Grondwet van het Koninkrijk genoemd. Met koninkrijk wordt dan het Koninkrijk der hemelen bedoeld. Een koninkrijk dat hier op aarde al begint. Jezus leert ons in de Bergrede hoe we ons moeten gedragen als burgers van dat koninkrijk der hemelen.

Welk boekje kan ik gebruiken bij voorstudie?

Er is veel geschreven over de Bergrede. Natuurlijk kun je de verschillende verklaringen gebruiken, zoals de Parafrase, de Korte Verklaring of de aantekeningen bij de HSV. En kijk eens in de boekenkast van je ouders. Daar is misschien wel een boekje te vinden over dit bekende onderwerp.

Zelf heb ik het boekje “ De Bergrede-reisgids voor christenen” gebruikt. Het is geschreven door Dr. J. van Bruggen. Achterin het boekje staat een Bijbelleesrooster. Bij elk thema van de Bergrede zijn bijbelgedeeltes gezocht die ook over dat thema gaan. Zo kun je er nog eens verder over lezen. Leuk om te doen na elk artikel dat verschijnt in deze serie.